

KRAJINA NA POMEZÍ

Hledání Boha v dobách těžkých změn

JEFF MANION

„Až vkročíte do ‚krajiny na pomezí‘, okamžitě vás napadne jedině: Toto místo mou víru buď zabije, nebo ji posílí. Jeff Manion a jeho vhléd do biblického příběhu vás provede krajinou na pomezí tak, že se hořkosti vyhnete obloukem a půjdete najisto směrem k vděčnosti a růstu.“

- Dr. Mark Beeson

*kazatel sboru Granger Community Church
Granger, Indiana*

„Kdyby moje slzy na stránkách této knihy mohly mluvit, dozvěděli byste se, jak moc se mě Jeffova slova týkají. Jeff je můj blízký přítel a úžasný pastor. Píše s ohromující výmluvností a hloubkou – což ostatně platí také pro jeho kázání a stejně tak pro rozhovory, které jsme my a naše rodiny vedli u společných obědů. Až se ocitnete v krajině na pomezí, což se jednoho dne určitě stane, přečtěte si tuto knihu.“

- Shauna Niequist

autorka knih Cold Tangerines a Bittersweet

„Všichni se jednou zasekneme někde, kde jsme vůbec být nechtěli. Tak to prostě v životě je. Zbývá se jen ptát: co uděláme, když našim snům a očekáváním život vezme vítr z plachet? Můj kamarád Jeff Manion vymyslel něco jako kompas, který vám pomůže porozumět životu v obtížných dobách a taky vám dá naději a důvěru, že Bůh má pro vás něco připraveno.“

- Joseph M. Stowell

*děkan Cornerstone University
Grand Rapids, Michigan*

OBSAH

Moje modlitba za vás / 11

Vítejte v krajině na pomezí / 13

Část 1 Stížnosti / 23

1. Už toho mám dost / 25

2. Duchovní recidivisté / 39

3. Cesta důvěry / 47

Část 2 Úplně na dně / 57

4. Když už nemáme chuť jít dál / 59

5. V dobré společnosti / 69

6. Umění volat / 77

Část 3 Boží péče / 87

7. Nejsme sami / 89

8. Bůh, který vidí / 97

9. Otcovo srdce / 105

Část 4 Výchova / 115

- 10. On nás vychovává / 117
- 11. Učit se z chyb / 125
- 12. Bolest, která vykupuje / 137

Část 5 Růst / 151

- 13. Co roste na poušti / 153
- 14. Pozvolný růst / 159
- 15. Proměňující růst / 167

Zamyšlení nad minulostí / 185

Poděkování / 191

Otázky k diskuzi a zamyšlení / 193

MOJE MODLITBA ZA VÁS

Modlím se, aby se vás Bůh při čtení této knihy dotkl svou milostí a aby vás tato milost provázela v dobách přechodu z jednoho období do druhého. Modlím se, aby se pustá krajina zkoušek změnila v úrodnou půdu, na které vyrostе něco nového. Aby náš laskavý Bůh obnovil vašeho ducha a vrátil vám smích. Abyste ho našli ve své bolesti a abyste mu důvěřovali v čekání. A aby se vám ten, který činí vše nové, na vaší cestě „krajinou na pomezí“ zjevil se vší svou mocí.

VÍTEJTE V KRAJINĚ NA POMEZÍ

STALO SE TO JEDNOHO LISTOPADOVÉHO RÁNA, když jsem byl v sedmé třídě. Naši rodinu potkala tragédie, která nás navždy změnila a která rozdělila čas na život před nehodou a život po nehodě.

V životě před nehodou moji rodiče strávili společných patnáct let tím, že zakládali nové sbory v jihovýchodním Idahu. Moje nejstarší sestra měla třináct let. Mým mladším bratrům bylo devět a čtyři a nejmladší se právě narodil. Mně bylo dvanáct. Otec mého otce zemřel a rodiče se narychlo chystali na jeho pohřeb do Michiganu. Čekala je celonoční jízda autem, aby to vůbec stihli. My, čtyři starší děti, jsme měli zůstat u různých známých v Idahu. Dvouměsíční Jamie jel s rodiči, protože ho máma ještě kojila. Za dva týdny se měli vrátit.

Minulý měsíc jsem procházel velkou krabicí starých rodinných fotografií. Objevil jsem v ní vzkaz, který před pětatřiceti lety úhledným písmem napsala moje matka. Byly to instrukce, jak se mám postarat o devítiletého bratra Jona, když budou rodiče pryč. Přečetl jsem si vzkaz. Ohromil mě matčin krasopis a cit pro detail v seznamu úkolů:

1. Každé pondělí zaplatit obědy – 2,25 \$ týdně.
2. Ve čtvrtek jezdí popeláři.
3. Do devíti hodin musí být Jon v posteli.
4. Ranní školní autobus jede v 8:35. Jon se vrací odpoledním autobusem kolem 15:45.
5. Čistě povlečení je v truhle. Další je taky v obývacíku.
6. Časovač na sušičce funguje naopak. Když tam dáš hodně prádla, nastav ho asi na 10 minut. Když toho máš jen trochu, nastav ho na 50–60.
7. Náš doktor v Poky (město Pocatello v Idahu) je MUDr. Brydon. Ale taky chodíme k MUDr. Thursonovi v Blackfootu. Kdyby Jon potřeboval k doktorovi, asi by bylo jednodušší ho vzít k MUDr. T.

Moc díky za pomoc. Budeme vám volat, abychom zjistili, jak vám to jde. Měli bychom se vrátit 15. prosince. To je za dlouho!

Tu noc na mezistátní dálnici č. 80 v západní Nebrasce sjela naše rodinná dodávka ze silnice a několikrát se převrátila přes střechu. Můj otec a malý bratr vyvázli s drobnými zraněními. Máma vyletěla ven z dodávky. O pár hodin později zemřela v nemocnici v nedalekém městě.

Nikdo z nás nebyl na tu ztrátu připraven. Já jsem na to nebyl připraven.

Kdybych měl popsat emoční bouři ve dnech po její

smrti, řekl bych, že to bylo jako *nikdy nekončící závrat* nebo *naprostá dezorientace*, ale ani to dostatečně nevytahuje nesnesitelnou tíhu toho, co jsme cítili.

Moje cesta ze školy měla vždy stejný scénář. Nejdřív jsem pádil ulicí z autobusové zastávky a pak jsem prosvištěl vchodovými dveřmi. Měli jsme žlutý dům na Jewell Street. Byl postavený tak, že u vchodových dveří bylo schodiště nahoru i dolů. Tam jsem vždycky volal, že už jsem doma. Asi proto, že jsem chtěl zjistit, jestli je máma nahoře nebo dole. Po nehodě jsem tento rituál pořád opakoval, i když to byl nesmysl. Běh ulicí, vchodovými dveřmi dovnitř a: „Mami, už jsem doma!“.

Ohlušující ticho mi připomnělo drsnou realitu. Máma už tu není. Jako by v našem domě přestalo bít srdce.

Několik měsíců po této nehodě přijal můj otec pracovní nabídku v East Grand Rapids v Michiganu. Začal tam pracovat jako učitel a správce malé biblické školy a celá naše rodina se tam přestěhovala s ním. Je to oblast, kde rostou velké stromy a žijí zámožní lidé, kde se bydlí ve starých cihlových domech a trávníkům se věnuje náležitá péče. Tátovi se podařilo koupit pěkný dům nedaleko jeho práce. Do místní společnosti jsem rozhodně nezapadl.

Druhý stupeň základní školy může být náročný kdekoli a za podivína jsem mohl být ve kterémkoli jiném městě. Jenže v tomto prostředí jsem byl ještě divnější, protože mi chyběla kulturní gramotnost. Svě první školní roky jsem strávil ve městě Blackfoot ve státě Idaho a tam mě na vyšší společnost v Grand Rapids prostě připravit nemohli.

Co se týče bot, jediná možná volba byla konkrétní značka mokasínů, které jsem před vstupem do základní školy East Grand Rapids, blahosklonně shlížející na jezero Reeds Lake, nikdy neviděl. Než se všichni zbláznili do designérských džín, nosily se jediné rovné levisky. A já jsem byl „ten z Idaho“, co nosí příliš krátké džíny špatné značky, kecky a každý den stejnou košili.

Brzy poté, co jsme se usadili v Michiganu, se táta zasnoubil s mladou sekretářkou a čerstvou absolventkou biblické školy, ve které pracoval. Zanedlouho byla svatba a Carolyn se ve svých jedenadvaceti stala matkou dvou předškoláků, jednoho školáka a dvou pubertáků. Carolyn je snad nejlaskavější člověk, jakého jsem kdy potkal. Je veselá a starostlivá a pro naši rodinu byla velkým darem. Asi si ale dokážete představit, že proměna svobodné sekretářky v manželku a matku pěti dětí nebyla vůbec jednoduchá.

Osmou třídu jsem strávil hledáním ztracené rovnováhy. Koncem deváté třídy jsem se pomalu začínal orientovat. Častěji jsem střídal košile, nosil jsem ty správné džíny a našel jsem si pár kamarádů. Připadalo mi, že to nakonec nějak zvládnou. Jenže na konci deváté třídy nám otec řekl, že se budeme stěhovat do Sacramento v Kalifornii. Byl jsem vzteky bez sebe. Nechtěl jsem věřit tomu, že tím vším budu muset procházet znovu.

Tolik změn a přechodů za tak krátkou dobu. Sedmou třídu jsem začínal v bezpečí malého městečka, kde jsem strávil i předchozí školní roky. Tři roky, jeden pohřeb, jedna svatba a dvě stěhování přes celou zem a já jsem začínal další školu v Kalifornii. To byla moje „krajina na pomezí“.

Často jsem o tomto období naprosté dezorientace a zmatku přemýšlel. Také jsem přemýšlel o tom, jak Bůh v tomto těžkém období zvrátů a změn působil a jak byl milosrdný. Připadá mi, že díky tomuto období, kterým jsme jako rodina prošli, mám vnímavé srdce vůči lidem, kteří procházejí podobnými obdobími náročných změn.

Krajina na pomezí

Tom sedí v obývacím pokoji. Všude je tma a ticho. Je po půlnoci a děti už spí. Dnes měl dokončit prodej jednoho domu. Jenže zájemci prodej stornovali. Neodložili, ale úplně stornovali. Veškerá jednání přišla vniveč. Tom sedí potmě a hlavou mu běží číslo, kvůli kterému už dlouho nemůže spát. „Tři domy,“ říká si. „Tento rok jsem prodal tři domy. Před dvěma lety jsem prodal dvacet sedm domů, to je jeden dům každé dva týdny. Jak dlouho ještě to takhle můžu táhnout? Jak dlouho ještě můžeme ždímat penzijní spoření na pravidelné platby na konci měsíce? Mám si najít další práci, dokud se to nezlepší? Co když to bude trvat roky? Mám pocit, že nám peníze utíkají mezi prsty. Abychom přežili přítomnost, okrádáme si budoucnost. A když přestanu dělat do realit, co bych mohl dělat jiného? V čem jsem tak dobrý, abych na tom postavil kariéru?“

„Tři domy,“ zašeptá nahlas.

Toto je krajina na pomezí: život už není jako dřív a budoucnost je ve hvězdách.

Karen ospale šmátrá po telefonu. Červená čísla na rádiu hlásí 3:17. Chvilku před tím, než řekne „Prosím?“, se snaží vzpomenout: Jsou všechny děti doma? Už se dostatečně probudila na to, aby jí bylo jasné, že si buď někdo spletl číslo, nebo její rodinu čekají špatné zprávy. „Prosím,“ zamumlá. Na druhém konci slyší hlas své sestry a svět se s ní začne točit: „Karen, měli jsme nehodu.“

Dnešní noc se pro Karen všechno změní. Každodenní koloběh práce, návštěv církevního společenství a tenisu se změní v celodenní pobyty v nemocnici, na jednotkách intenzivní péče a na vleklých rehabilitacích.

Toto je krajina na pomezí: všechno, co bylo normální, už neplatí.

.....

Tato náhlá odbočka do krajiny na pomezí k mnohým z nás přišla náhle, jako tomu bylo u Karen nebo u mě. Jeden rozhovor, který do našich životů spadne jako bomba.

„Vaše pracovní místo bylo zrušeno.“

„Už tě nemiluju.“

„Nádor je zhoubný.“

„Na schůzi staršovstva proběhne hlasování o důvěře.“

„Mami, tati, jsem těhotná.“

„S tou svatbou si přestávám být jistá.“

„Tati, no... jsem na policejní stanici.“

„Budeme se s tvou matkou rozvádět.“

„Budeme se stěhovat.“

„Naše mamka asi měla mrtvici. Jak rychle ji můžete dostat do nemocnice?“

Jedna věta a všechno normální je pryč. Najednou jsme v jiném světě, jako by nás někdo vyhodil z jedoucího vlaku. Spadneme do světa nezaměstnaných. Jsme vrženi do světa těch, co jsou najednou sami, do údolí smutku, do nových chemoterapeutických pojmů nebo do rutiny pravidelných návštěv v pečovatelském domě. Někdy máme lepší chvílky, kdy doufáme a věříme, že zase najdeme pevnou půdu pod nohama, vrátí se nám ztracená rovnováha a to nové se stane „normálním“. Jenže teď jsme prostě najednou někde „mezi“ a nevíme, kudy kam.

Někteří do této krajiny spadnou z čistého nebe, jiní do ní vstupují pomalu a plíživě jako realitní makléř Tom. Manželství se pomalu, ale dlouhodobě rozpadá a může to trvat několik let, než z něj někdo odejde. Puberták ve svém srdci pomalu opouští své rodiče a Boha. Každé čtvrtletí prodeje o něco klesají, postupně se propouštějí klíčoví zaměstnanci, prodávají se akcie a po osmi letech firma už dávno není tím, čím kdysi bývala. Matka pozvolna ztrácí paměť a s ní postupně odchází i její samostatnost. Řada z nás do této krajiny nevstoupila najednou, jedním telefonátem, ale pomalu, postupem času. A přesto nezáleží na tom, jak se do tohoto prostoru dostaneme. Tato krajina vypadá stejně, ať do ní spadneme střemhlav nebo se do ní pomalu vplížíme.

Sbor Ada Bible Church

Více než pětadvacet let jsem byl kazatelem ve sboru Ada Bible Church na předměstí Grand Rapids v Michiganu. Mým největším obdarováním a radostí je, když se můžu pohroužit do příběhu Bible a potom tento příběh, cestu Boha a jeho lidu, předávat dál tak, aby měnil životy lidí. Každý víkend stojím před lidmi, otevírám Bibli a dochází mi, kolik různých zmatků je v místnosti s námi. Každý týden můžu přinášet Boží příběh těm, kteří právě přišli o práci, kteří jsou nevléčitelně nemocní, rodičům, jejichž synové jsou ve vězení, a těm, kteří chtějí být rodiči, ale děti nepřicházejí. Je to pro mě velká výsada. Mým povoláním je přinášet Boží milosrdenství do životů těch, kteří právě zrušili svatbu nebo kteří se neúspěšně snaží prodat svůj dům, a nabízet naději těm, kteří právě pohřbili svého manžela, manželku, bratra, sestru nebo dítě.

Jsem přesvědčen o tom, že krajina na pomezí, to místo, kde se cítíme ztracení, osamělí nebo hluboce zranění, má úrodnou půdu pro duchovní proměnu a pro působení Boží milosti. Ta se tam totiž může projevovat nevídanými způsoby. Krajina na pomezí je ideální prostor pro proměnu víry, ale pokud si nedáme pozor, může zarůst vztekem, hořkostí a sžíravou frustrací. Pustina, ve které naše víra může vzkvétat, je současně pouští, kde může uschnout a zemřít.

Tuto polaritu výborně vykresluje biblický příběh o putování izraelského národa po poušti.

Období na poušti následuje poté, co jsou dcery

a synové Jákobovi propuštění z otroctví v Egyptě, a předchází jejich příchodu do Zaslíbené země. Příběh se nachází na začátku Bible a zachycuje první vážavé kroky Izraelců jako jednoho lidu. Budeme společně sledovat jejich reakce na podmínky života v poušti a na základě toho objevíme, jaké problémy, pokušení a příležitosti nám krajina na pomezí může přinést. V průběhu našeho zkoumání budu přidávat části Písma, které mohou být dalším vodítkem na našich cestách přechodným obdobím.

Odvíjí se před námi drama, ve kterém nechybí emoční zhroucení vůdce národa, zahořklý lid a jeho neustálé stížnosti, Boží milost pro jedny a nelítostný Boží trest pro jiné. Až se do příběhu ponoříme, najdeme v něm povzbuzení i varování, někdy útěchu a někdy napomenutí. Mám naději, že až se z vyprávění vynoříme, budeme toužit po hlubší víře. Po víře, která stojí za to.

Cílem této knihy není ukázat, kde je nejbližší nouzový východ z krajiny na pomezí. Nehodlám poskytovat poradenství v tom, jakou kariéru si vybrat, jak si najít práci nebo splatit dluhy. Neporadím vám, jak změnit srdce vašeho vzpurného pubertáka nebo vzorce chování vašeho manžela nebo manželky. Raději mě považujte za svého průvodce krajinou na pomezí. Povedu vás tak, aby naši cestu provázela obratnost a milost a aby v cíli byla naše víra hlubší a bohatší. Chtěl bych vylíčit, jaké problémy a příležitosti jsou typické pro život v poušti. Cestou se například budeme muset vyrovnat s některými zásadními otázkami: Je možné mít tak živou víru, že nás v dobách nejhroších zmatků udrží v nejlepší kondici? Je

možné, aby se v dobách hlubokého zklamání, děsivých zmatků nebo vysilující bolesti ukázalo vaše nejlepší já?

V krajině na pomezí je snadné úplně ztratit směr. Ale také je to prostor, kde Bůh může pracovat hluboko uvnitř našich srdcí. Mnoho zkušených duchovních poradců se domnívá, že právě toto je jediný prostor, ve kterém dochází k zásadnímu, proměňujícímu růstu. Bůh chce, abychom z této krajiny vyšli úplně jiní. Krajina na pomezí může být jako skleník, ve kterém všechno roste, ale také jako poušť, kde víra umírá. Vy sami rozhodnete o tom, jestli vaše cesta touto pustinou přinese duchovní život, nebo duchovní smrt. Je to jen na vás.

NÁHLEP

WWW.POSTILLA.CZ

ČÁST 1

STÍŽNOSTI

NÁHLED

WWW.POSTILLA.CZ

KAPITOLA 1

UŽ TOHO MÁM DOST

JEDNOHO RÁNA SE PROBUDÍTE A ZJISTÍTE, že váš život už není, co býval. Zrušená svatba nebo zlomené srdce, zavřená továrna nebo finanční krize. Váš dům nejde prodat nebo váš manžel odmítá poradenství. Právě vstupujete do drsné krajiny na pomezí. Jediným pohledem do Písma zjistíte, že v tom nejste sami.

Vstupte se mnou do příběhu exodu, jednoho z prvních příběhů v Bibli. Celé generace izraelského národa byly vystaveny nesnesitelnému otroctví v Egyptě. Jsou to potomci Abrahama, Izáka a Jákoba, těch, kterým Stvořitel slíbil zem a požehnání. Tito podrobení lidé jsou vyvolené děti. A teď přišel čas na Boží záchranu. Tuto záchranu má neochotně zprostředkovat postarší pastýř a uprchlík jménem Mojžíš. Ten příběh nejspíš znáte pod názvem „Hořící keř“.

Mojžíš hlídá své ovce, otočí se a uvidí keř, který hoří, ale plameny ho nespalují. Mojžíš je již starý muž. Žid vychovaný ve faraonově domě.

Kdysi zabil egyptského otrokáře, který brutálně napadl izraelského otroka.

To bylo před čtyřicet lety. Od té doby se v této poušti stará o stáda svého tchána. Zná její krajinu, možná víc, než by si přál. Ale stejně ho překvapí něco dost neobvyklého – keř, který hoří, ale plameny ho nespalují. Otočí se, aby lépe viděl, a zakryje si tvář. Slyší, jak Bůh říká: „Já jsem Bůh Abrahamův. Já jsem Bůh Izákův. Já jsem Bůh Jákobův. Já jsem si je vyvolil, já jsem je povolal a já jsem je zaopatřil. A nyní jsem vyvolil a povolal tebe a i tebe zaopatřím.“ (viz Exodus 3).

Bůh představuje svůj plán Mojžíšovi a povolává ho, aby vysvobodil vyvolené děti ze země otroctví. Bůh říká: „Sestoupil jsem, abych ho vysvobodil z moci Egyptanů a abych ho z oné země vyvedl do země dobré a rozlehlé, do země oplývající mlékem a medem.“ (Exodus 3:8).

Celé generace otročily v Egyptě a nyní se synové a dcery Abrahamovi vydají na cestu do Kanaánu, do země slíbené jejich předkům. Z Egypta je vyvede Mojžíš, který svůj úkol vůdce národa přijal s velkou váhavostí. Všimněte si, jak stručně je cesta popsána: „Vysvobodím je z Egypta a zavedu je do dobré a rozlehlé země.“ „Ze“ země otroctví „do“ Zaslíbené země – to zní jako celkem krátká cesta. Jenže o tom, jak dlouho lid stráví na poušti, v pustině, v krajině na pomezí, tu není ani slovo.

Nezbytný meziprostor

Mezi Egyptem a Kanaánem leží pustina, ve které Izraelci stráví dlouhou dobu před tím, než se přestěhují do

svého nového domova. A právě na poušti dostanou deset příkázání, jádro své smlouvy s Bohem. A právě na poušti postaví přenosný stan uctívání, svatostánek. Poušť nemá být jejich konečným cílem, ale nezbytným meziprostorem, kde vznikne jeden lid a kde tento lid naváže spojení s Bohem.

Poušť je ale samozřejmě drsné místo. Egypt sice byl zemí otroctví, utrpení a bolesti, ale krom toho byl také plný bujné vegetace. Díky bohatým zásobám vody z Nilu se egyptskému zemědělství velmi dařilo. Také Kanaán, budoucí domov tohoto lidu, byl známý pro svůj blahobyť. Bůh ho popsal jako zemi „oplývající mlékem a medem“. Ale na cestě z bohatého úrodného domova své minulosti do bohatého úrodného domova své budoucnosti Izraelci procházejí pustinou. Uvázli někde uprostřed, na poušti, v místě, kam nechtěli, mezi místy, kde by chtěli být. Tento meziprostor, tato krajina na pomezí, nám poslouží jako metafora pro přechodná období, která jsme ve svých životech vlastně ani nechtěli.

To, co Izraelci na poušti zažili, ale rozhodně nemělo přijít vniveč. Krajina na pomezí měla být zásadním místem pro vznik tohoto lidu. Právě tady se z podrobeného lidu měl stát lid Boží. A Izraelci tuto změnu potřebovali. Mějme na paměti, že ve chvíli, kdy Izraelci odcházeli z Egypta, byli plně přivyklí egyptskému modlářství. Vůči charakteru a proměňující přítomnosti Boha Abrahama nebyli vnímaví. Když opouštěli Egypt a vstupovali na poušť, určitě nevypadali jako spořádaný zástup uvědomělých stoupenců. Izraelci jsou neukázněný dav právě propuštěných otroků, často si stěžují, odmítají Mojžíšovo

vedení, a kdykoli narazí na sebemenší překážku, chtějí se vrátit do Egypta. Izraelci zoufale potřebují duchovně proměnu na poušti, aby se mohli stát Božím lidem. Ještě neznají svého Boha a nejsou na vstup do Zaslíbené země připravení. Pobyť na poušti je má přetvořit, vytvarovat a protříbit tak, aby se stali důvěryhodným společenstvím. Ale rozhodně to nebude procházka růžovým sadem.

A my si položíme otázku, zda tato krajina na pomezí bude i naší zemí.

Many už máme po krk

V tom, co se dělo při odchodu Izraelců z Egypta a v průběhu putování pustinou, chtěl Bůh zjevit svou přítomnost a odhalit svou povahu. Svou velkou moc zjevuje v egyptských ranách, které seslal na Egypt a které nakonec umožnily exodus – odchod z otroctví. Zázrakem zajišťuje vodu na poušti a každý den sesílá potravinu, kterou lidé nazvali „mana“. Tím Bůh ukazuje, že o svůj lid pečuje. Jako by říkal: „Budu tvým Bohem a ty budeš mým lidem. Sleduj mě, poznávej mě a uč se mi důvěřovat.“

Izraelci to neuměli docenit. Bohu nedůvěřovali a mana jim časem začala připadat jako nechutné prokletí. Lid přestalo bavit každý den, měsíc co měsíc jíst manu. Co vlastně byla mana? V hebrejštině slovo *mana* znamená „Co je to?“. Přesně tak se totiž Izraelci ptali, když se mana poprvé objevila na zemi s ranní rosou. V Numeri 11 se píše, že „mana byla jako semeno koriandru a barvou připomínala vonnou pryskyřici. Lid ji

vycházel sbírat, potom ji mleli ručním mlýnkem nebo drtili v moždíři, vařili v hrnci nebo z ní pekli chlebové placky. Chuť měla šťavnatou jako čerstvý olej. Když na tábor v noci padala rosa, mana padala s ní.“ (v. 7–9 B21).

Ráno chodili Izraelci tyto vločky sbírat, mleli je nebo je drtili v moždíři a pak z nich v hrncích vařili kaši. Vždycky mě napadá, že to bylo něco jako ovesná kaše. Můžu se hodně mýlit, ale tak nějak si to představuji už od dětství. Koláče z many mi připadají co do struktury přijatelnější, ale stejně bych je nechtěl jíst pořád. V knize Exodus 16:31 se chuť many přirovnává ke koláči s medem, což zní lákavě. Zdá se, že po určité době nebylo problémem to, jak mana chutná, ale to, jak často ji lid měl na talíři. Byly to už téměř dva roky, co Izraelci putovali po poušti. Bůh jim dal manu, aby měli co jíst, ale mana k snídani, mana k obědu a mana k večeři se rychle omrzí.

Začtěte se do toho, jak izraelský tábor postupně zaplavuje rozčarování. Šíří se od stanu ke stanu, od rodiny k rodině a postupně sílí, až je z něj mohutný proud: „Kdo nás nakrmí masem? Vzpomínáme na ryby, které jsme v Egyptě jedli zadarmo... Ted' máme jen vyprahlé krky a v dohledu nic než ta mana!“ (Numeri 11:4–6). Vidíte, jak Izraelci nesmírně touží po tom, co jedli v Egyptě? Tady nejde jen o potravu. Ano, mana je už rozčiluje, ale hlavně jsou našťvaní a zahořklí kvůli tomu, jak vyčerpávají jejich život v krajině na pomezí.

A jak to bylo dál? Co udělá lid poté, co na vlastní kůži zažil, jak Bůh svou mocnou rukou seslal egyptské rány, poté, co na vlastní oči viděli, jak se rozestoupily vody

Rudého moře, poté, co byli zachráněni před faraonovou armádou, poté, co jim Bůh zajistil pravidelný přísun vody uprostřed pouště? Opak toho, co by nás mohlo napadnout. Izraelci se nechali unést svou nespokojeností, pohrdají tím, co jim Bůh dal, a odmítají jeho dobrotu. Dokonce touží po Egyptě, ve kterém byli otroky.

Je snadné dívat se na Izraelce skrz prsty. Ve vztahu k Bohu se tu chovají jako pořádní nevděčníci. Ale zamysleme se nad tím, jak se chováme my. I my můžeme být tváří v tvář tomu, co nám Bůh dává, pořádní nevděčníci. Dokonce bych se odvážil tvrdit, že většina z nás není v nespokojenosti žádný nováček. Když o tom jen čteme, je to jiné. Když v Písmu čteme o takové vzpurnosti, je přirozené se povyšovat nad ty, o kterých čteme, a domnívat se, že na tom jsme lépe. Říkáme si: „To jsou ale idioti. Něco takového bych nikdy neudělal.“

Zkusme při čtení této knihy zaujmout jiný přístup. Představme si, že jsme mezi Izraelci, a přiznejme si to: „Za určitých podmínek bych si možná taky stěžoval.“ Jestli chceme, aby nás tento příběh opravdu proměnil, musíme se na sebe dívat jako na někoho, kdo má stejné slabé stránky, kdo stejným způsobem selhává a kdo bojuje se stejným pokušením. Mohli byste se s izraelskou nespokojeností nějak ztotožnit? Kdy jste měli naposledy pocit, že už máte všeho po krk?

Pokus

Nikdy se mi nestalo, že bych po nějakou delší dobu musel přežívat na jednom druhu potravy, a tak jsem se

před několika lety rozhodl, že to vyzkouším. Právě jsem si chystal kázání na téma Izraelci a mana. Nebyl to žádný hrdinský počin, jen čtyřdenní dieta, kdy jsem místo všech jídel měl jíst jedinou, stále tu stejnou věc. Zařekl jsem se, že od úterního rána do pátečního večera budu žít jenom na müsli tyčinkách s čokoládovými kousky a karamelovou náplní. Popravdě řečeno, tajně jsem si říkal, že je to geniální nápad. Celým svým tělem jsem se spojil s biblickým textem a hodlal jsem z toho načerpat inspiraci a energii pro přípravu kázání.

Zapsal jsem si, co se dělo dál:

1. den: úterý

Müsli tyčinka s čokoládovými kousky a karamelovou náplní na snídani. Stejně jsem snídaně nikdy moc neprožíval, takže to nebyl problém.

Müsli tyčinka s čokoládovými kousky a karamelovou náplní na oběd. Bez problémů.

Pokus byl v plném proudu.

Jenže když jsem se ten večer vrátil domů z kanceláře, moje žena Chris a dcera Sarah právě vařily večeři. Domem se linula vůně asijské kuchyně. Poslušně jsem rozbalil müsli tyčinku, rozkrájel ji na pět kousků, naranžoval je na talíř a sedl si ke stolu. Tohle zvládnou levou zadní. Mám snad nějaké sebeovládání.

2. den: středa

Müsli tyčinka s čokoládovými kousky a karamelovou náplní na snídani.

V poledne jsem dorazil do kanceláře našeho sboru. Měli jsme tam pravidelné setkání s vedoucími pracovníky. Už se stalo zvykem, že si každý přinese něco k jídlu a před samotnou schůzí společně obědváme. Vstoupil jsem do konferenční místnosti a nos mi naplnila silná směsice vůní. Ze stolu mi kynuly krabice s pizzou, co zbyla z předchozího setkání. „Posluž si,“ řekl mi kdosi. Vesele jsem odmítl a v hlavě jsem si spočítal, co všechno na těch pizzách je: žampiony, klobásky, papriky.

Když jsem ten večer přišel domů na „večeři“, s úlevou jsem zjistil, že nikdo není doma. Aspoň teď se nebudu muset vystavovat rodinnému hodování. Rozbalil jsem müsli tyčinku s čokoládovými kousky a karamelovou náplní, sedl jsem si a otevřel noviny. Vypadl z něj leták s reklamou na Taco Bell. Vzal jsem ho do ruky. Nemohl jsem odtrhnout oči od věrných obrázků pokrmů mexické kuchyně. Moje představitost byla čím dál šťavnatější.

3. den: čtvrtek

Müsli tyčinka s čokoládovými kousky a karamelovou náplní na snídani a na oběd.

Místo oběda jsem si šel zaběhat. Cestou zpátky do kanceláře mě na jedné ulici omámila vůně linoucí se z čínského bistra.

Ve čtvrtek u nás byli kamarádi našich dětí, a tak jsme se rozhodli všichni povečeřet venku na terase. Na stole vynikající těstovinový salát. Na grilu karbanátky a klobásky. Obklopen touto hojností konzistencí a chutí, okouzlen tou rozmanitostí jsem do sebe soukal svou

večeři z obalu. Už jsem ho nemohl ani vidět. Začínal jsem si říkat, že bych ten experiment možná měl přehodnotit. Kousek ode mě seděla Sarah, před sebou plný talíř těch dobrot, a zlomyslně sledovala moje utrpení. „No tak, tati. Taky si něco dej. V kázání prostě řekneš, žes to po třech dnech vzdal.“ Podíval jsem se na své milované prvorozené dítě a procedil mezi zuby: „Jdi ode mne, Satane.“

Přiznám se vám: podváděl jsem. Sice ne úplně, ale i tak jsem si do pusy tajně propašoval čtyři lahodné bramborové lupínky a taky jsem si dal jednu vidličku úžasněho těstovinového salátu. Začínalo mě to přemáhat.

4. den: pátek

V pátek už to bylo lepší, protože jsem věděl, že cíl je blízko. Konec tohoto půstu jsem naplánoval na páteční večer. K snídani jsem vzal dvě müsli tyčinky, rozdrtil je a nalámal na malé kousky. Zvedal se mi z nich žaludek. Namočil jsem je do teplého mléka a doufal jsem, že je tím zmatu a že si třeba budou připadat aspoň trochu jako cereální křupky.

Na oběd jsem otevřel poslední příšerný obal müsli tyčinky s čokoládovými kousky a karamelovou náplní a s námahou ji spolykal.

V pátek večer jsem měl svůj čtyřdenní experiment s pustinou za sebou. Společně s Chris jsme nachystali skvostný piknik a jedli ho u potoka nedaleko našeho domu. Cpali jsme se sušenkami, sýrem z ciziny a tenkými plátky salámu. Rád bych vám řekl, že jídlo na tomto pikniku bylo tím nejchutnějším, co jsem kdy snědl, ale

popravdě řečeno, nedovolil bych si porovnávat, jak moc byl dobrý, s tím, jak špatné by bylo, kdybych si musel dát ještě jednu müsli tyčinku. Těch tyčinek už jsem se nikdy nedotkl.

.....

Teď si možná říkáte, že egyptští vyhnanci nemuseli odo-
lávat zeleninovým smaženicím a hamburgerům na grilu. A když svým dětem znovu a znovu servírovali kaši z va-
řeného maný, nemuseli při tom pozorovat, jak si sousedi
dávají čerstvou, křupavou pizzu. Tito bývalí otroci však
měli bohaté vzpomínky; vzpomínky na všechnu potra-
vu, kterou bujná delta Nilu oplývala. Ve svých stížnos-
tech vyjmenovávají celý nákupní seznam potravin, které
dříve mohli jíst do sytosti:

„Vzpomínáme na ryby, které jsme jedli zadarmo
v Egyptě, na okurky, melouny, pórek, cibuli a česnek.“
(Numeri 11:5).

Jejich představitost mění vzpomínky v živé vidiny
někdejších jídel, hlavou jim běží všechny ingredience
jako na přehlídkovém mole, vybavují si jejich chuť, vůni,
strukturu... ale hlavně tu pestrost. „A teď nemáme nic
než jen tu manu!“ naříkají. Každé jídlo to samé. Můžete
to uvařit, ugrilovat, opéct, osmažit, ale radost z hodování
je nenávratně pryč.

V průběhu tohoto čtyřdenního experimentu mi došly
některé věci ohledně mého vztahu k jídlu. Zjistil jsem, že
se rád ptám, co bude k večeři, když je určitá šance, že

mi odpověď přinese nějaké překvapení. Během experimentu s müsli tyčinkou jsem úplně přišel o těšení se na jídlo. Taky jsem ztratil radost z toho, že jím. Měl jsem hlad a jedl jsem, ale samotné stravování se stalo provozním úkonem bez radosti. Najednou jsem pro stížnosti Izraelců měl pochopení: „Ted' máme jen vyprahlé krky a v dohledu nic než ta mana!“ (Numeri 11:4–6 B21).

Už toho mám dost!

Vraťme se k našim životům. Co vás unavuje při putování vaší krajinou na pomezí? Co vám bere energii a vysává z vás radost? Představte si, jak se uprostřed pouště frustrace šíří z jednoho stanu do druhého: „Už toho máme dost!“ Je možné, že se k sílícímu sboru nespokojených hlasů přidává i váš hlas? „Už toho mám dost!“ Je možné, že nechuť z toho, v jaké situaci se nacházíte, únava z putování krajinou na pomezí postupně přetavuje vaši frustraci v ducha stížností? A že se vám duch stížností postupně zabydluje v srdci?

„Už mám dost toho, že pořád bydlíme ve sklepech u tchyně.“

„Už mám dost toho, že se mě pořád ptají na mou specializaci a já nevím, co jim na to říct.“

„Už mám dost toho, že mi pořád dělají nějaké prohlídky a že nikdo není schopen mi stanovit diagnózu.“

„Už mám dost čekání na to, až tyhle deprese přejdou.“

„Už mám dost návštěv u matky, která se mě znovu a znovu ptá na to, kdo jsem.“

„Už mám dost téhle many!“

Je snadné si myslet, že v poušti nic neroste. Ale nechte se mýlit: krajina na pomezí je živnou půdou pro nespokojenost. Fakticky vzato, stížnosti přece nejsou žádný zločin. Určitě spadají do kategorie přestupků. Ale na příběhu Izraelců postupně vidíme, že Bůh bere stížnosti velmi vážně. Když si Izraelci stěžují, Bůh to chápe jako odmítnutí jeho samotného. Říká: „... pohrdli [jste] Hospodinem, který je uprostřed vás, a plakali jste před ním se slovy: Proč jenom jsme vyšli z Egypta?“ (Numeri 11:20).

Boží hodnocení situace je v příběhu zásadním zvratem. Zdá se, že Izraelci neremcali jen nad jídlem. Stěžovali si na Boha. Nebylo to pouhé odmítnutí jídla. Odmítali Boha. Jako by svými stížnostmi na manu a svým steskem po Egyptě říkali: „Bože, v Egyptě nám bylo líp. Bylo nám líp, když jsme byli otroky. Bylo nám líp bez tebe.“ Něco v jejich stížnostech hraničí se zradou vesmírných rozměrů.

Z těch hořkých stížností uprostřed pouště nic nenasvědčuje tomu, že by mana měla špatnou chuť. Zdá se, že Izraelce neomrzela chuť many, ale její opakovaná konzumace. Obávám se, že jakákoli dieta složená pouze z jedné potraviny by měla podobný výsledek. Menu složené například výlučně ze zelí nebo okurek nebo mrkví nebo chipsů nebo sušeného masa by mohlo po dvou

letech přinést úplně stejnou reakci. Vlna stížností na poušti se zvedala postupně, měsíc po měsíci stráveném v jednotvárnosti.

Těmto poutníkům chyběla především přesvědčivá představa o budoucnosti. Nezapomeňme, že jejich cesta pouští byla přechodná. Cesta pustinou vedla do „země oplývající mlékem a medem“. Stravování manou byl jen dočasný stav. Jejich budoucí domov v Kanaánu se pyšnil olivovými háji, fíkovníky a vinnou révou. V tomto období Izraelci potřebovali nejvíc trpělivost a vytrvalost. A my ji potřebujeme také.

Když budete putovat pouští, nesmíte podlehnout duchu beznaděje. Trpělivost se rodí z víry, že Bůh je dobrý a že jednou jeho dobrotu uvidíme v celé své kráse a nepředvídatelnosti. Vytrvalost stojí na pevných základech důvěry, že vás Otec bezmezně miluje a že se těší, až vás překvapí svou milostí. Naopak, stížnosti se rodí z beznadějného přesvědčení o tom, že všechno je a vždycky bude fádní. Stížnosti pramení z podezření, že Bůh není dobrý. Ti, kterým se v krajině na pomezí daří, mají jedno společné – sdílejí víru v to, že Boží dobrota nakonec zvítězí. Na této poušti to pro vás nekončí.